

MUSIC (INSTRUMENT) THEORY - A

Semester-III

Time Allowed : 3 Hours]

[Maximum Marks : 38]

Note : The candidates are required to attempt two questions each from Section A and B carrying 6 marks each and the entire Section C consisting of 7 short answer type questions carrying 2 marks each.

Section - A

1. What do you know about the development of music in Matang Period.
2. Write down the short notes on :
(i) Jod   (ii) Alap   (iii) Kirtan   (iv) Zamzama.
3. Write down a note about the Vadañ Shallies of istar in your own words.
4. What do you know about Tanpura and its Sahayak Naad ?

Section - B

5. Write down the short note on the Tradition of string instruments in Punjab.
6. Write down the short notes on : Sarangi and Santoor.
7. Write down the complete description of Raga Bhairav and Bageshri.
8. Write down the Aroh-Aroh Pakarh of Raga Rajeshri and Bageshri.

Section - C

9. (1) What do you know about Jod-Alap ?
(2) Write down about the sahayak naad in short.
(3) What is the definition of Krintan ?
(4) In which field Ustad Vilayat Khan Sahib contributed and with which instrument ?
(5) Write down the Aroh-Aroh Pakarh of Raga Kalingra.
(6) How Raga Bageshri is converted in Raga Rejeshwari ?
(7) How much matras in Deepchandi and Tilwara Taal ?

Punjabi Version

ਨੋਟ : ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਬੀ ਭਾਗ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਅਹੰਕ ਵਿਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 6 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ ਏ ਦੇ ਸਾਰੇ 7 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ

ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ - ਉ

1. ਮਤੰਗ ਕਾਲ (Matang Period) ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ?
2. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

ਜੋੜ-ਅਲਾਪ, ਕੀਰਤਨ, ਜਮਜ਼ਮਾ।

3. ਸਿਤਾਰ ਦੀਆ ਵਾਦਨ ਸੈਲੀਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
4. ਤਾਨਪੁਰਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਨਾਦ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ?

ਭਾਗ - ਅ

5. ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਾਰ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਪਰਾ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

6. ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ : ਸਾਰੰਗੀ ਅਤੇ ਸੰਤੁਰ।

7. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ ਅਤੇ ਬਗੇਸ਼ਰੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵੇਰਵਾ ਲਿਖੋ।

8. ਰਾਗ ਰਾਜੇਸ਼ਵਰੀ ਅਤੇ ਬਗੇਸ਼ਰੀ ਦੇ ਅਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਪਕੜ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ - ਦ

9. (1) ਜੋੜ ਅਲਾਪ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ?
- (2) ਸਹਾਇਕ ਨਾਦ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਲਿਖੋ।
- (3) ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਪਰਿਤ੍ਥਿਆ ਕੀ ਹੈ ?
- (4) ਕਿਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅਤੇ ਕਿਸ ਸਾਜ ਨਾਲ ਉਸਤਾਦ ਵਿਲਾਇਤ ਖਾਨ ਨੇ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ?
- (5) ਰਾਗ ਕਲਿੰਗਰਾ ਦੇ ਅਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਦੇ ਪਕੜ ਲਿਖੋ।
- (6) ਰਾਗ ਬਗੇਸ਼ਰੀ ਰਾਗ ਰਾਜੇਸ਼ਵਰੀ ਵਿਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ ?
- (7) ਦੀਪਚੰਦੀ ਅਤੇ ਤਿਲਵਾਰਾ ਤਾਲ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮਾਤਰਾ ਹਨ ?